



Commissiedebat Ouderenzorg (incl. huisvesting)

16 oktober 2024

De uitdagingen in de zorg, met name door de vergrijzing, zijn urgent en vragen om actie. De effecten zijn al duidelijk merkbaar, niet alleen in de zorgsector, maar in de hele samenleving. Met het Generiek Kompas 'Samenwerken aan kwaliteit van bestaan' heeft de sector richting gegeven aan de toekomst van de zorg voor ouderen. Het is nu aan de politiek om deze richting te accommoderen. Dat vraagt om keuzes, keuzes die op dit moment niet gemaakt worden.

Zorgorganisaties zijn al volop bezig met de transitie naar een toekomstbestendige ouderenzorg, waarbij de nadruk ligt op wat wél mogelijk is. Het [Generiek Kompas 'Samenwerken aan kwaliteit van bestaan'](#), dat breed door de sector is omarmd, vormt hierbij de leidraad. We richten ons daarbij steeds op de kwaliteit van bestaan, terwijl we tegelijkertijd streven naar voldoening uit werk voor zorgprofessionals en passende ondersteuning voor mantelzorgers. Het doel is om vanuit verschillende perspectieven tot gezamenlijke antwoorden te komen op (complexe) vragen.

Zonder politieke keuzes, geen nieuwe akkoorden

Het is bemoedigend dat het nieuwe kabinet-Schoof I de grote uitdagingen van de dubbele vergrijzing en de gevolgen daarvan voor de sector en samenleving erkent. Hoewel de plannen en ambities in het regeerakkoord omvangrijk zijn, ontbreekt het nog aan concrete uitwerking. ActiZ pleit voor dat het kabinet en de betrokken bewindspersonen snel duidelijkheid verschaffen, vergezeld van daadkrachtige maatregelen. Een van de belangrijkste ambities van het kabinet is het afsluiten van een Hoofdlijnenakkoord ouderenzorg, waar ActiZ positief tegenover staat en graag aan wil bijdragen. Echter, dit moet gepaard gaan met duidelijke keuzes over de toekomst van de ouderenzorg.

De knelpunten zijn bekend en de sector toont met het Kompas initiatief; er is geen tijd te verliezen. Geen nieuwe adviezen, verkenningen of onderzoeken, maar keuzes en politiek leiderschap. ActiZ vindt dat de onderstaande zaken onderdeel moeten worden van een Hoofdlijnenakkoord.

- **Sociale context als vertrekpunt voor de zorg**

De toekomst van de zorg ligt thuis, met meer aandacht voor zorg in de wijk, bij mensen thuis en op zelfredzaamheid. Het is daarom positief om te lezen dat het nieuwe kabinet in het regeerakkoord de beweging naar de voorkant ondersteunt. Een belangrijk onderdeel hiervan is de ontwikkeling van zorgzame buurten en het stimuleren van zelfredzaamheid bij cliënten. De sociale omgeving van een cliënt, zoals familie, vrienden en de buurt, speelt hierbij een cruciale rol in het oppakken van welzijnstaken en het verlichten van de druk op professionele zorg. ActiZ pleit ervoor om deze sociale context als vertrekpunt te nemen voor de zorg voor alle cliënten. Dit is essentieel om de zorg 'passend' te krijgen.

Concepten zoals reablement, die mensen helpen en handvatten bieden om langer zelfstandig te blijven wonen, zijn hierbij van groot belang. Er zijn al goede voorbeelden van deze benadering in de praktijk, maar het zorgbreed organiseren over de verschillende (financiële) zorgdomeinen heen is nog niet gelukt.

ActiZ vraagt u:

- Te pleiten voor een verplichte meeweging van iemands sociale situatie bij de indicatiestelling,

- De bewindspersoon te vragen naar structurele bekostiging voor interventies zoals reablement en de sociale benadering van dementie, om cliënten te ondersteunen bij het betrekken van hun netwerk en hen meer zelfredzaam te maken.

- **Toekomstbestendige verpleeghuiszorg**

Ook in de Wlz vragen we u te zoeken naar realistische oplossingen. Nu heeft iedereen met de juiste indicatie recht op een verpleeghuisplek. Maar de indicatie is helaas geen garantie. Het recht schept een verwachting dat steeds minder goed waargemaakt kan worden. Het is nobel om iedereen het recht op een plek te geven. Maar wat is dat recht nog waard wanneer deze plekken er gewoonweg niet zijn? Wij roepen u op om keuzes te maken en de aanspraak op een verpleeghuisplek aan te passen. Wie heeft recht op intramurale verpleeghuiszorg nu die steeds schaarser wordt?

ActiZ vraagt u:

- Te pleitte voor een herziening van de aanspraak op zorg, zodat we de zorg toegankelijk houden voor degene die deze het meeste nodig hebben.

- **Beloon zorgmedewerkers beter**

Hoewel het kabinet de tekorten op de arbeidsmarkt erkent, blijft de beloning voor zorgprofessionals in de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) achter. Binnen enkele jaren zal een derde van alle medewerkers in de ouderenzorg met pensioen gaan. Om voldoende personeel te behouden en aan te trekken, is meer loonruimte noodzakelijk. De Sociaal-Economische Raad (SER) gaf in 2021 al aan dat de waardering van de werknemer essentieel is voor de motivatie van de werknemer en de aantrekkelijkheid van de sector. De SER adviseerde het kabinet dan ook om de achterstand van de lonen in de zorg in te lopen.¹ Deze bedraagt op dit moment nog steeds 6 tot 9 procent ten opzichte van de markt en publieke sector.

ActiZ onderstreept dat een toekomstbestendige arbeidsmarkt in de zorg onmogelijk is zonder een marktconform salaris voor het zorgpersoneel. Als dit kabinet niet genoeg bijdraagt aan het behoud van voldoende mensen voor de zorg, komt de houdbaarheid van de zorg voor ouderen verder onder druk te staan. De branchevereniging neemt haar verantwoordelijkheid in de komende cao-onderhandelingen, maar de politiek heeft daarin ook een rol. Er is structureel 1 miljard euro nodig om de loonkloof van VVT-medewerkers met de markt en de publieke sector te overbruggen.

ActiZ vraagt u:

- Te pleiten voor 1,23 miljard euro extra loonruimte voor zorgmedewerkers in de ouderenzorg, zodat marktconforme loonafspraken gemaakt kunnen worden.

- **Pak de regie op de digitaliserings- en innovatieopgave**

Het kabinet zet sterk in op kunstmatige intelligentie (AI) om de administratieve lasten in de zorg drastisch te verminderen. ActiZ steunt de ambitie om technologische innovaties in te zetten, maar vraagt om daadkracht en duidelijke keuzes. Het is verstandig om daarbij de focus te houden dat de versimpeling van het zorgstelsel primair de aandacht krijgt en niet dat technologie de afleiding is van het niet maken van werkelijke keuzes. In de [Nationale Visie en Strategie voor het gezondheidsinformatiestelsel \(NVS\)](#) wordt toegewerkt naar een netwerk van samenwerkende zorgorganisaties. Het is belangrijk om die visie dan ook te concretiseren en keuzes te maken. Door

¹ De afgelopen twintig jaar heeft de beloning van werkenden in de zorg, met behulp van de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (de OVA-bijdrage) gelijke tred gehouden met de loonkostenontwikkeling in de markt en bij de overheid. Het probleem is alleen dat grote delen van de zorg historisch een lagere beloning kennen dan het marktgemiddelde en de OVA-systematiek lost dit niet op. De verschillen die er met de start van OVA-convenant in 1999/2000 waren, zijn nog steeds terug te zien in de opbouw van de salarisschalen in de zorg.

bijvoorbeeld meer nadruk op eenheid van techniek en open standaarden. En ook door landelijke programma's te toetsen aan hun bijdrage aan deze visie.

Zorgorganisaties zijn zelf ook volop bezig met grootschalige technologische vernieuwing, zoals de door het kabinet gewenste ontwikkelingen rond AI. In de praktijk lopen ze aan tegen de beperkte beschikbaarheid van mensen en middelen. Het vinden van deskundigen die de digitalisering kunnen vormgeven is een grote uitdaging en de bekostiging van de digitalisering nog onvoldoende. Bovendien hangt de huidige digitalisering sterk samen met tijdelijke subsidies. ActiZ pleit voor duurzame bekostiging van de digitaliserings- en innovatieopgave. In de vorm van structurele financiering van digitalisering, los van specifieke zorgvormen, en over verschillende zorgdomeinen heen.

ActiZ vraagt u:

- In het licht van de digitalisering en innovatieopgave te pleiten voor vereenvoudiging van het zorgstelsel en voor structurele financiering voor digitalisering en innovatie, bijvoorbeeld door die een onderdeel te laten uitmaken van de zorgtarieven
- De bewindspersoon te vragen hoe het kabinet regie denkt te pakken op de AI-revolutie in de zorg en de gewenste vermindering van de administratieve lastendruk.
- Te pleiten voor steun aan zorgorganisaties bij het vinden van deskundig personeel en middelen om technologische innovaties succesvol te implementeren.

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ via:

Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035) of Thomas Oostlander (t.oostlander@actiz.nl / 06-8296 3697)